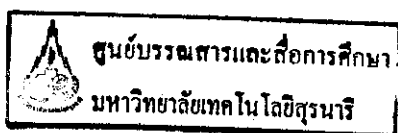

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโคกแขวนเก่า
ตำบลพันดุง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

อุ้นเรื่อน แทนพลกรัง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโคกแขวนเก่า

อาจารย์ที่ปรึกษา : อ.ดร.อาทิตย์ ศรีแก้ว, 123 หน้า

ISBN...

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโคกแขวนเก่าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ
1) เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด 2) เพื่อทราบว่ามีปัจจัยด้าน
บวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง 3) เพื่อศึกษา
กระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และเกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน
4) เพื่อศึกษาตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของชุมชนและระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด โดยหา
ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งกลุ่มเป้าหมายก็คือ ผู้นำชุมชน
สมาชิกกองทุนและประชาชนในหมู่บ้านโคกแขวนเก่า เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจคือแบบรายงาน
บร.1 – บร.12 ที่ทางโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดมาให้ และใช้การวิเคราะห์
ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

ปัจจัยด้านบวกที่ทำให้กองทุนประสบความสำเร็จคือ สมาชิกในหมู่บ้านมีประสบการณ์ใน
ด้านการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรม ส่วนปัจจัยด้านลบ คือ คนในหมู่บ้านได้รับการ
ศึกษาน้อย และมีหนี้สินธนาคารมาก ส่วนผลการประเมินโครงการก็เป็นไปตามวัตถุประสงค์
ที่ตั้งไว้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สาขาวิชา เทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา .....

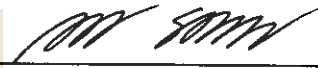
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา .....

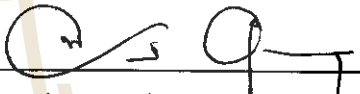
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์นี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

 (อ.ดร. อาทิตย์ ศรีแก้ว)

กรรมการสอบ

 (อาจารย์พีระพงษ์ อุฑารสกุล)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

 (รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
 คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ เดือน กันยายน พ.ศ.2544

11 พ.ย. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้ประเมินโครงการขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ ดร. อาทิตย์ ศรีแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ช่วยให้คำแนะนำแก่ไขให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์
- อาจารย์ ปรีชา นาห้วนิน อาจารย์ผู้ช่วยที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดจนทำให้ผู้ทำสารนิพนธ์ทำงานได้ตรงตามแผนปฏิบัติการการจัดทำสารนิพนธ์ที่ได้กำหนดไว้ ลุล่วงไปด้วยดี
- อาจารย์ ดร. พัฒนา กิตติอาษา ที่ได้บรรยายให้ความรู้และแนวทางในการทำสารนิพนธ์ทำให้ผู้ทำสารนิพนธ์มีความเข้าใจดียิ่งขึ้นในการเขียนสารนิพนธ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข ดร. มัลลิกา สังข์สนธิ และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โลกแฉวนเก่าที่ช่วยให้ข้อมูลและความอนุเคราะห์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานในพื้นที่
- ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ตลอดจนพี่น้องชาวบ้าน โลกแฉวนเก่าที่ให้ข้อมูล อันเป็นประโยชน์และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทำให้ผู้ทำสารนิพนธ์ทำงานในพื้นที่ได้อย่างสบายใจ และทำการเก็บข้อมูลง่ายขึ้น
- องค์การบริหารส่วนตำบลพันดุง ที่ให้ยืมสถานที่ในการจัดประชุมและปรึกษาหารือในการทำงานต่าง ๆ
- พัฒนาชุมชน อำเภอขามทะเลสอ ที่ช่วยเหลือในเรื่องของแหล่งข้อมูลทุกดิถีภูมิให้ยืมข้อมูลมือสองมาใช้ในการประเมิน

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1 หลักการและเหตุผล	1
2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
3 กรอบความคิดทฤษฎี	2
4 วิธีดำเนินการ	4
5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน	6
3. หลักเกณฑ์และการทำงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
4. บทความและเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางสื่อมวลชน	13
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการประเมินโครงการ	15
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	16
3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	17
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	24
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	24
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	25
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบทหมู่บ้าน	26
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	31

3. ผลการประเมินผู้รู้แต่ละราย	33
4. สรุป บรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	39

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการประเมินโครงการ	43
2. อภิปรายผล	45
3. ข้อเสนอแนะ	46

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โลกเขวนเก่า	16
2	แสดงจำนวนร้อยละของประชากร จำแนกตามลักษณะประชากร	31
3	แสดงการประเมินตัวชี้วัด บริบทเฉพาะตัว ของผู้กู้กลุ่มอาชีพทำไร่มันสำปะหลัง	34
4	แสดงการประเมินตัวชี้วัด บริบทเฉพาะตัว ของผู้กู้กลุ่มอาชีพ เลี้ยงสัตว์	35
5	แสดงการประเมินตัวชี้วัด บริบทเฉพาะตัว ของผู้กู้กลุ่มอาชีพค้าขาย	35
6	แสดงการประเมินตัวชี้วัด บริบทเฉพาะตัว ของผู้กู้กลุ่มอาชีพบริการ	36
7	แสดงการประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของกลุ่มอาชีพ ทำไร่มันสำปะหลัง	36
8	แสดงการประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของกลุ่มอาชีพ เลี้ยงสัตว์	37
9	แสดงการประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของกลุ่มอาชีพ ค้าขาย	38
10	แสดงการประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของกลุ่มอาชีพ บริการ	38

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองสืบเนื่องจากการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการผลิตภาคอุตสาหกรรม ที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยี วัสดุคิบั และทุนจากต่างประเทศแทบทั้งสิ้น ทำให้ฐานทางเศรษฐกิจของประเทศอ่อนแอ เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ประกอบกับการไม่มีทุน และโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ให้ครอบครัว จึงทำให้ประชาชนขาดโอกาสในการลงทุน ประกอบอาชีพ เกิดการว่างงานและปัญหาทางสังคม อันได้แก่ ปัญหายาเสพติด และปัญหาการขายบริการทางเพศ ตามมา (วราพร รัชชศิริ. 2534 : 7-8)

รัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยมีนโยบายเร่งด่วนเข้ามาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว อันได้แก่ โครงการสุขภาพดีถ้วนหน้า (30 บาทรักษาทุกโรค) โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการพักหนี้เกษตรกร 3 ปี และโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และการจัดการบริหารกองทุนเองได้ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมกระบวนการพึ่งพาตนเองในหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขกระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศ เสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น (คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2544)

บ้านโคกแขวนเก่า หมู่ 4 ต. พันดุง อ. ขามทะเลสอ จ. นครราชสีมา เป็นอีกหนึ่งหมู่บ้านที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติรับกองทุนพร้อมกับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนเรียบร้อยแล้ว เพื่อจะให้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านโคกแขวนเก่าบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงไร ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโคกแขวนเก่า เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความสามารถในการจัดการกองทุนสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านโคกแขวนเก่าในประเด็นต่อไปนี้

1.1 มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการสมาชิก

1.2 มีความสามารถในการบริหารการจัดการกองทุน

1.3 มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้วิถีริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาตนเอง และมีการสร้างศักยภาพของตนเอง

1.4 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวก และปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1

3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และการเกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล

4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะ ของประชาชนในหมู่บ้าน โคนแกนเก่า และระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

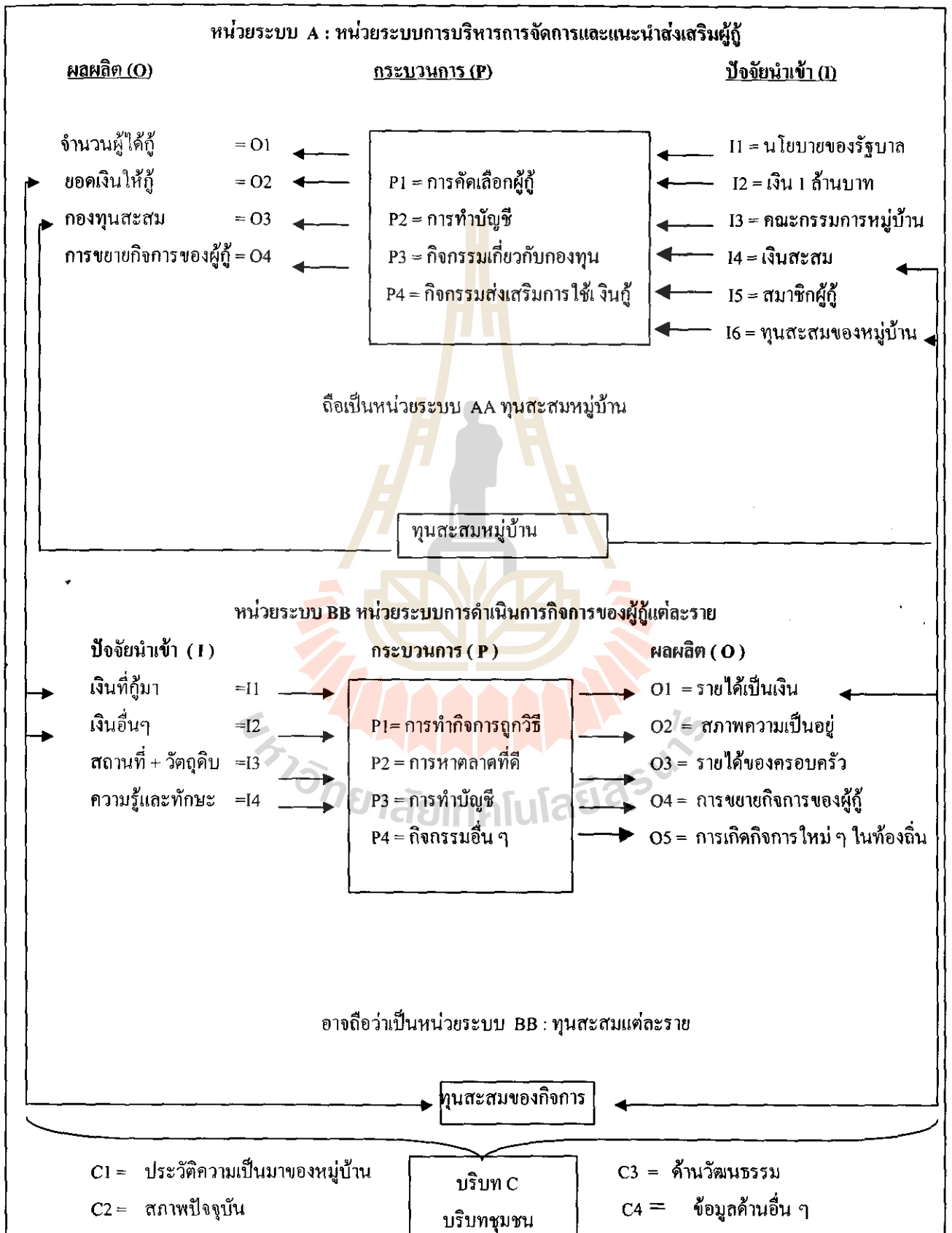
3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมิน โครงการ กองทุนหมู่บ้าน โคนแกนเก่าครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟอิมบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า ชิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งมีอักษรย่อที่มีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน
I	ย่อมาจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้า
P	ย่อมาจาก	Process	คือ กระบวนการ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ ผลผลิต

เมื่อนำชิฟฟ์โมเดลมาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบภายในกองทุนหมู่บ้านสามารถแสดงรายละเอียด องค์ประกอบได้ต่อไปนี้

ภาพแสดงองค์ประกอบของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซัพพลายโมเดล”

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาจากเอกสารเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลบริบทชุมชนกฎระเบียบ และความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้าน

2. ศึกษาภาคสนาม โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

2.1 สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปพฤติกรรมความเป็นอยู่ บทบาทหน้าที่ตลอดจนวิถีชีวิตและความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน

2.2 สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้รู้เงิน สมาชิกกองทุนและคณะกรรมการในเรื่องต่อไปนี้

- บริบทชุมชนหมู่บ้าน
- ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
- ค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- กระบวนการได้มาซึ่งกรรมการกองทุนและกฎระเบียบ
- การทำบัญชีของกองทุน

2.3 ใช้แบบสอบถามเพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน และเพื่อวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

3. นำข้อมูลที่ได้อามาแจกแจงเป็นหมวดหมู่

4. จัดระบบข้อมูลโดยยึดคำถามและวัตถุประสงค์เป็นสำคัญ

5. ใช้โครงเรื่องของรายงานเรียบเรียงและเสนอผลการประเมิน

6. เสนอผลการประเมินด้วยวิธีการพรรณนา

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ได้ทราบและมีความเข้าใจปัจจัยต่างๆที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน

3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและแนวทางการวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆของหมู่บ้านโลกเขวนเก่า

4. ผู้ศึกษาได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาของบทที่ 2 จะนำเสนอรูปแบบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ผู้วิจัยทำการประเมินและศึกษาอยู่หมู่บ้านโคกเขวนเก่า หมู่ 4 ต. พันดุง อ. ขามทะเลสอ จ. นครราชสีมา ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม แก้ไขปัญหาและเสริมศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนรวมทั้งพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน กันเองและมีปรัชญาบ่งบอกถึงความร่วมมือรักษาเงินให้คงอยู่ และเกิดความสามัคคี

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การที่จะประสบความสำเร็จในการจัดการกองทุนหมู่บ้านตามนโยบาย มีดังนี้

1. ความพร้อม ความสนใจและมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
3. ความพร้อมของระบบตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก
4. ความพร้อมของการจัดการที่ตอบรับและเกื้อกูลกันระหว่างหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. การติดตามประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ การลดรายจ่ายการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจ พอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของ ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง (คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. 2544 : 1-4)

2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งประกอบด้วย 2 หมวดดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1) ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่ นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน ซึ่งมีนายสุวิทย์ คุณกิตติ รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรอง ประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำ สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัด กระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวง อุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็น กรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้ง กรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคน แต่ไม่เกินเจ็ดคน

2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้ง อีกได้ เมื่อครบกำหนดวาระตามวาระหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

3) นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- ตาย
- ลาออก
- เป็นบุคคลล้มละลาย
- คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- เป็นคนไร้ความสามารถ
- ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

4) การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

5) คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- กำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและกองทุน

- กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน

- จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

- กำหนดแผนงานและออกระเบียบข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน

- ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินและจัดสรรประโยชน์ของกองทุน

- ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน

- แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

- ออกระเบียบ คำสั่งแบบประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

- รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของ กองทุนให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

6) ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เขียนประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเขียนประชุมและคำตอบแทนที่ ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ 2523

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1) ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนัก เลขธิการนายกรัฐมนตรี

2) สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและ คณะกรรมการ
- ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน คณะกรรมการและของกองทุน
- ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการ บริหารกองทุน
- ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ
- จัดให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน
- พิจารณาเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
- ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับ นโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- มอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและ รายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2544 : 4-5)

2.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โศกแขวนเก่า มีดังต่อไปนี้

1) ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้าน โศกแขวนเก่า ตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่ 76 หมู่ 4 ต. พันดุง

อ. ขามทะเลสอ จ. นครราชสีมา 30280

2) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก
- เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก
- เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัวไม่มัวเมาใน

อบายมุข รู้จักสามัคคี

- เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรมเป็นคนใฝ่หาความใหม่ ๆ คิด

สร้างสรรค์

3) แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

- เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- เงินกู้ยืม
- ดอกเบี้ย ที่เกิดขึ้นจากเงินลงทุน
- ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- เงินค่าหุ้น
- เงินสมทบจากกลุ่ม
- เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีข้อเงื่อนไขผูกพัน

4) คุณสมบัติของสมาชิก

- เป็นผู้ที่พักอาศัยในหมู่บ้าน โศกแขวนเก่า เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี และมีอายุ

20 ปีขึ้นไป

- เป็นผู้มิมีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน
- เป็นผู้ไม่มัวเมาในอบายมุข ไม่ติดยาเสพติด ติดการพนันทุกชนิด
- เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อย 2 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวน

หุ้น ทั้งหมดที่มีอยู่ ในกองทุน

5) การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของ

กองทุนได้

- คณะกรรมการกองทุนพิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก

โดยชอบธรรม

6) การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกกองทุน

- ตาย
- ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออก
- วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน
- ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วม

ประชุม

- จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน
- จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งในใบสมาชิก
- นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้
- มีลักษณะและหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับคุณสมบัติของสมาชิก

3. หลักเกณฑ์และการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 แบบติดตามการสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ข้อที่ 41 หมวดที่ 9 ดังนี้

- 1) เริ่มแรกผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุม หัวหน้าครัวเรือน ๆ ละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้าน
- 2) การประชุม ต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่า สามในสี่ของครัวเรือน

ทั้งหมดในหมู่บ้าน

- 3) การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้าน (คณะกรรมการกองทุน) ให้เป็นไปตามมติของ

ชาวบ้าน

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการกองทุน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปี บริบูรณ์
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดแต่รอการกำหนดโทษ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียหายและผิดฐานบุกรุก
- 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ
- 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน (ระเบียบคณะกรรมการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ. ศ. 2545 : 5-6)

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้มีวัตถุประสงค์ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมด้านต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง และต้องมีความพร้อมดังนี้

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- 3) ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- 4) ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 6) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุน
- 7) การเปิดบัญชีเงินฝากกองทุน (คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อดำเนินการจัดตั้งและจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2544 : 11)

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามระเบียบ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ตามหมวด 7 ดังนี้

1) สมาชิกกองทุนที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนและยื่นคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท ถ้าในกรณีที่มิมีมติเห็นควรอนุมัติเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ต้องมีการเรียกประชุมสมาชิก แต่ทั้งนี้ การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกิน 50,000 บาท

3) ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืม ต้องส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้กู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

4) ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อย 2 คน ในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

5) ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนทราบโดยเร็ว

6) คณะกรรมการกองทุนเรียกหลักประกันเงินกู้

7) ให้คณะกรรมการกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

8) การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ พิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาและผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

9) ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ตามที่กำหนดในสัญญา ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

10) ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญา และเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย เต็มจำนวนโดยทันที และสมาชิกที่ประชุมมีมติให้พ้นจากสมาชิกตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลา 2 ปี

กรณีศึกษา “กองทุนหมู่บ้าน โศกแขวนเก่า”

ผู้วิจัยได้สรุปเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน โศกแขวนเก่าที่ประเมินโครงการมีสาระสำคัญดังนี้

- 1) พิจารณาถึงอาชีพที่จะก้าวไปดำเนินการ ดูความเป็นไปได้ ความจำเป็นและฐานะของครอบครัว
- 2) พิจารณาด้านการตลาดที่รองรับและความก้าวหน้าของโครงการ
- 3) พิจารณาถึงผู้กู้ ต้องเป็นคนดี ขยันหมั่นเพียร ไม่มัวเมาในอบายมุข ไม่ติดยาเสพติด

3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับอนุมัติแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงจัดสรรเงินทุนให้การสนับสนุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพแก่บัณฑิตเพื่อเข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา มีการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การทำบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

4. บทความและเอกสารอื่นๆที่เผยแพร่ทางสื่อมวลชน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในความหมายของรัฐ คือเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจจากฐานรากโดยกระจายครอบคลุมทุกหมู่บ้านและชุมชนเมือง 80, 000 กว่าแห่งทั่วประเทศ นี่คืความหมายในทางเศรษฐศาสตร์ ส่วนในแง่ของสังคม เครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้บริหารและจัดการกองทุน เพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนและสำหรับในแง่การเมือง ความหมายก็คือ นโยบายเชิงรูปธรรมที่เกิดผลอย่างรวดเร็วและทั่วถึง ไม่มีการแบ่งพรรคพวก นโยบายที่ออกมาเป็นรูปธรรมที่ออกมาพร้อมกันของรัฐบาลในช่วงนี้คือ 30

รักษาทุกโรค , ธนาคารประชาชน , หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ , อินเทอร์เน็ตตำบล และกองทุนหมู่บ้าน

จุดเด่น

สิทธิในการรับเงินกองทุนดังกล่าว รัฐบาลมีเจตจำนงให้ทุกหมู่บ้านที่มีความพร้อมซึ่งแตกต่างจากกองทุนอื่นที่การพิจารณาขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่กองทุนเช่น กองทุนแก้ไขความยากจนขึ้นอยู่กับองค์การบริหารส่วนตำบล กองทุนหมู่บ้านจะได้ หรือไม่ได้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของชุมชนเองโดยที่ระเบียบกำหนดเกณฑ์ที่แสดงว่าพร้อมหรือไม่ แล้วแต่คณะกรรมการสนับสนุนซึ่งเป็นผู้ประเมินเท่านั้น

จุดด้อย

ในสภาพความเป็นจริงผู้ที่อยู่ในหมู่บ้านคือลูกหนี้ ธ.ก.ส.ที่ขอพักชำระหนี้ตามนโยบายของรัฐบาล และยังเป็นลูกหนี้ธนาคารออมสินในโครงการธนาคารคนเดียวกันนี้อาจเป็นผู้กู้ในโครงการแก้ไขความยากจนหรือกองทุนต่างๆ ทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน เช่น กรมประชาสงเคราะห์ สิ่งที่ชาวบ้านเรียนรู้คือ วิธีการหมุนเวียนเช่นกับนักธุรกิจ ระบบเงินหมุนที่กำลังจะเกิดปรากฏการณ์ คือขาดสภาพคล่องเพียงแต่แตกต่างกันที่การขาดสภาพคล่องในระดับชุมชนจะขยายใน วงกว้างหากรัฐบาลไม่หามาตราการรองรับในด้านการตลาดรองรับสินค้าจากชุมชนแต่กระแต่ใน ชุมชนกล่าวกันว่าเงิน 1 ล้านนี้รัฐบาลต้องการให้หมู่บ้านอยู่แล้วหากสูญก็ไม่เป็นไร เพราะเป็นเงินในมาตราการเดียวกับเงิน มียาชาว่า ต่างกันแต่ที่มาเป็นเงินกู้ในประเทศเท่านั้น (ถ้ามาจากธนาคาร ออมสินที่เป็นเงินเด็ก) (นงลักษณ์ เดชรพีพงษ์ . 2544 : 32 – 33)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

เนื้อหาความสำคัญของบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานประเมินโครงการซึ่งประกอบด้วย วิธีการประเมินโครงการ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและตัวชี้วัด เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดและหัวข้อดังข้างล่างนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

รูปแบบรายงานการวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพของรายวิชาสารนิพนธ์ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการเป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะกรณี ในพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้เข้าไปปฏิบัติงานจริง เป็นการวิจัยที่มีรูปแบบเน้นการค้นหารายละเอียดในประเด็นปัญหาต่างๆในเชิงลึก โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาอาจได้มาจากการสังเกต หรือหน่วยศึกษาเพียงไม่กี่หน่วย ข้อสรุปหรือข้อค้นพบไม่เน้นการนำไปใช้อย่างกว้างขวางทั่วไป แต่เป็นการศึกษาในเชิงลึกของเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมของมนุษย์เป็นสำคัญ หน่วยในการวิเคราะห์เป็นการวิจัยเฉพาะกรณีเกี่ยวกับการวิจัยการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านพันดุงพัฒนา หมู่ 7 ต. พันดุง อ. ขามทะเลสอ จ. นครราชสีมา

รูปแบบการประเมินกรอบความคิดทฤษฎีหรือต้นแบบแนวทางการคิดที่ใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านพันดุงพัฒนา ครั้งนี้ผู้วิจัยเรียกใช้ต้นแบบวิจัยทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า ชิพโมเดล (CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ในชุดวิชาสารนิพนธ์ ของหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการประเมินโครงการ ซึ่งมีอักษรย่อที่มีความหมาย C (Context) หมายถึงบริบททางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของหมู่บ้านพันดุงพัฒนา I (Input) หมายถึงปัจจัยที่นำเข้าหน่วยระบบ เช่น นโยบายของรัฐ คณะกรรมการกองทุน P (Process) กระบวนการของหน่วยระบบ เช่น การคัดเลือกผู้กู้ การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ การทำบัญชี P (Product) หมายถึงผลผลิตของหน่วยระบบประกอบด้วยจำนวนผู้ได้กู้เงินและกู้ได้เท่าไร

CIPP Model ของการดำเนินงานในหมู่บ้านและผู้กู้ประกอบด้วย 2 ส่วนย่อย คือส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A หมายถึงหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้กองทุนหมู่บ้านพันดุงพัฒนา ในระบบองค์กรรวม หน่วยระบบ A มีองค์ประกอบย่อย 3 ส่วนได้แก่ I (Input) ปัจจัยนำเข้า เช่น นโยบายรัฐบาล และเงิน 1 ล้านบาทเข้ามาในหมู่บ้าน P (Process) กระบวนการคือ การจัดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน การรับสมัครสมาชิก O (Output) ผลผลิตของหน่วย

Process กระบวนการ คือ การนำเงินไปลงทุนตามวัตถุประสงค์ Product ผลผลิตของหน่วยระบบ คือ รายได้จากการนำเงินไปลงทุน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการประเมินในครั้งนี้ คือ ประชาชนในหมู่บ้านโคกแขวนเก่า หมู่ 4 ตำบล พันดุง อำเภอ ขามทะเลสอ จังหวัด นครราชสีมา โดยแบ่ง เป็น 3 กลุ่ม ตามหน่วยระบบ ประเมิน และบริบทชุมชนที่ศึกษาได้แก่

2.1 ในระดับหมู่บ้าน หน่วยระบบ A ได้ศึกษาจากประชากรต่อไปนี้

- คณะกรรมการกองทุนมีทั้งหมด 15 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของ กองทุนหมู่บ้าน มีรายชื่อดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โคกแขวนเก่า

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์
1. นายพรมมา สงสันเทียะ	ประธานกองทุน	กรรมการวัด / กรรมการหมู่บ้าน
2. นางบุญมา สมสันเทียะ	รองประธาน	อ.ส.ม. หมู่บ้าน
3. นางสาวเรียง แชนสันเทียะ	เลขานุการฯ	อ.ส.ม. หมู่บ้าน
4. นายชาติชาย สิงห์พยัคเดช	เหรัญญิก	อ.ส.ม. หมู่บ้าน
5. นางทวาย รุกกระโทก	กรรมการ	กพ.สม.
6. นายสังข์ เลโซสง	ตรวจสอบบัญชี	กรรมการ โรงเรียน
7. นายพุ่ม เดสันเทียะ	ตรวจสอบบัญชี	กรรมการวัด
8. นายสมคิด เนียมพลกรัง	กรรมการ	กรรมการเงินแสน
9. นายเสงี่ยม เต็มขุนทด	กรรมการ	กรรมการเงินแสน
10. นายช้อน เดพันดุง	กรรมการ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
11. นางสาวเนา ชำพันดุง	กรรมการ	อ.ส.ม. หมู่บ้าน
12. นางกมลรัตน์ รุกกระโทก	กรรมการ	อ.ส.ม. หมู่บ้าน
13. นางสาวเวียน ศรีอภัย	กรรมการ	อ.ส.ม. หมู่บ้าน
14. นายพิ้ว ชำพันดุง	กรรมการ	อ.ส.ม. หมู่บ้าน
15. นางทองใบ เดยสันเทียะ	กรรมการ	อ.ส.ม. หมู่บ้าน

- สมาชิกส่วนที่ไม่ได้กู้เงิน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุน
- เจ้าหน้าที่ในทางส่วนราชการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์

และระเบียบกองทุน

- ชาวบ้านทั่วไปที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ทศนคดีต่อกองทุน

2.1 ในระดับรายบุคคล คือ การศึกษาจากสมาชิกผู้กู้เงินจำนวน 46 ราย โดยสมาชิกผู้กู้เงินนำไปลงทุนในกิจกรรมดังนี้

1) ด้านการเกษตร	จำนวน 39 ราย	เป็นเงิน 755,000 บาท
2) ด้านการค้า	จำนวน 2 ราย	เป็นเงิน 170,000 บาท
3) ด้านการบริการ	จำนวน 2 ราย	เป็นเงิน 70,000 บาท

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน ศึกษา

- ผู้นำชุมชน
- กรรมการ กลุ่มต่างๆ ของหมู่บ้าน ได้แก่ พระภิกษุ อาจารย์ในโรงเรียน โลกเขวน
- แพทย์ประจำในสถานอนามัยในหมู่บ้าน และผู้สูงอายุ ซึ่งศึกษาและทราบประวัติ

ความเป็นมาของหมู่บ้าน รวมไปถึงข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร จำนวนนักเรียน และอาจารย์ของโรงเรียนในหมู่บ้าน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัด

ในการประเมินครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งตัวแปรที่กำหนดหน่วยระบบในการวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนภาพรวมของกองทุนหมู่บ้าน โลกเขวนเก่า สมาชิกผู้กู้แต่ละราย เป็นหลักสำคัญ โดยมีตัวแปรและตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

3.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

3.1.1 ตัวชี้วัดบริบท ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าไม้ หนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน และตัวบ่งชี้อื่นๆ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่นประกอบไปด้วย

- 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 2) สภาพปัจจุบัน
- 3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านและชุมชน
- 4) ด้านวัฒนธรรม
- 5) ข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น

- ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนั้นจนต้องขายทรัพย์สินเดิม หรือกู้หนี้ยืมสิน

- วัฒนธรรมประเพณี หรือแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นๆ ของท้องถิ่น

- ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพด้านดี เชื้อต่อความเข้มแข็งยั่งยืนแก่ชุมชน เช่นความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น
- ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน เช่นการละทิ้งถิ่นฐาน การแตกแยก ความไม่สามัคคี มีโรคประจำท้องถิ่น เป็นต้น

3.1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าระดับหมู่บ้าน (หน่วยระบบ A) ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

- นโยบายของรัฐบาล
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- เงินกองทุน 1 ล้านบาท
- เงินสะสมอื่นๆ
- สมาชิกผู้ขอกู้เงิน

3.1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- ระบบบัญชีกองทุน
- กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน
  - การรับสมัครกองทุน
  - การหมดสภาพจากสมาชิก
  - การทำทะเบียนสมาชิก
- การส่งเสริมการใช้เงินกู้
  - การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
  - การช่วยเหลือตลาด
  - การตรวจสอบการใช้เงิน
  - การจัดสรรผลประโยชน์

3.1.4 ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- จำนวนสมาชิกกองทุน
- จำนวนผู้ได้กู้
- ยอดเงินให้กู้
- ยอดเงินกู้ชำระคืนตามกำหนด
- กองทุนสะสม
- การขยายกิจการของผู้กู้

3.2 สมาชิกผู้กู้แต่ละราย ตัวชี้วัดของหน่วยระบบนี้ คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายประกอบไปด้วย

3.2.1 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- จำนวนเงินกู้ที่ได้รับการอนุมัติ
- เงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้
- สถานที่ในการประกอบอาชีพ
- วัสดุอุปกรณ์ + วัตถุดิบ
- ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
- กำลังทำงาน

3.2.2 ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- การทำกิจการที่ถูกต้องวิธี
- การหาตลาดที่ดี
- การทำบัญชี

3.2.3 ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- รายได้เป็นตัวเงิน
- สภาพความเป็นอยู่
- รายได้ของครอบครัว
- การขยายกิจการของผู้กู้
- การเกิดกิจการใหม่ ๆ ในท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมิน โครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้นมีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้นเงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้าน

ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ในการประเมินได้กล่าวไว้ในหัวข้อ วัตถุประสงค์ของบทที่ 1 มีดังนี้

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน โลกเขavn เก่าบรรลุเป้าหมาย มากน้อยเพียงไร

1.1 การเกิดกองทุน

ตัวแปร

ลักษณะของค่าตัวแปร

1) การมีกองทุนหมู่บ้าน

- มีกองทุนอยู่แล้วก็กองทุน
- มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากกองทุน 1 ล้าน
- รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด

- 2) การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน
- มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้
- 3) ทักษะคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน - มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน
- มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้
- 4.) การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน - มีการพัฒนาอาชีพ
- มีการสร้างงาน
- มีการสร้างรายได้
- มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
- 5) แนวโน้มความเข้มแข็งและความอยู่รอดของกองทุน - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน
- มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
- อื่นๆใน พร 2 ข้อ 1- 12
- 6) ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน - จำนวนสมาชิกกองทุน
- จำนวนเงินออมและการลงทุน
- ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้านบาท

1.2 การมีระบบการบริหารกองทุน

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

- 1) คณะบริหารกองทุน - มีคณะบริหารกองทุน
- จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน
- มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
- 2) ระเบียบการบริหารกองทุน - มีระเบียบการบริหารกองทุน
- มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
- 3) การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร - มีการประชุมของคณะกรรมการ
- มีการรับสมาชิก
- มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน
- มีการรับฝากเงิน
- มีการระดมเงินทุนฝาก
- 4) การตัดสินใจเงินกู้ - มีระเบียบการกู้และขอกู้
- มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย
- จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้

- จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
  - จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจในเงินที่ได้รับกู้
  - จำนวนผู้กู้ที่ไม่พอใจในเงินที่ได้รับกู้
- 5) มีการจัดสรรงบประมาณ
- จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท
  - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
  - มีการจัดผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

1.3 มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1) มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- ได้รับความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง - มีความรู้ความเข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียง
2) มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ในการประกอบอาชีพของผู้กู้
3) มีความเข้าใจในการพึ่งตนเอง	- ได้รับความรู้ในเรื่องให้พึ่งตนเอง - มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพึ่งตนเอง
4) มีการปฏิบัติในเรื่องพึ่งตนเอง	- มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
5) มีความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
6) มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้กู้

1.4 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1) ศักยภาพเดิมของบริบทที่มีมากน้อยเท่าใด	- สภาพของป่า สภาพของดิน สภาพของหนองน้ำ - จำนวนประชากร อาชีพครั้งแรกของประชากร - ถนน ไฟฟ้า ประปา
2) การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่างๆ	

- 2.1) ทุนด้านการเงิน
  - จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน
  - จำนวนกลุ่มๆและจำนวนเงิน
- 2.2) ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ- จำนวนและลักษณะประชากร
  - การประกอบอาชีพและสภาพที่ดิน
- 2.3) ทุนวัฒนธรรมทางประเพณี
  - จำนวนวัด มัสยิด โบสถ์
  - การใช้ภาษาพื้นบ้าน
  - มีโบราณสถาน - โบราณวัตถุ
  - อื่นๆในรายงาน บรร 1 ข้อ 5, 5.7
- 2.4) ทุนทางปัญญา
  - จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน
  - จำนวนผู้จบการศึกษาในระดับต่างๆ
  - จำนวนนักเรียนในระดับต่างๆ
  - จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน

3) มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้

- 3.1) การเกษตร
- 3.2) ค้าขาย
- 3.3) การบริการในชุมชน
  - ในแบบ บรร 4 ข้อ 5
- 3.4) อุตสาหกรรมในครัวเรือน
  - จำนวนผู้กู้ที่ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน
- 3.5) การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่ามิปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินงานกองทุน
ตัวแปร ลักษณะค่าของตัวแปร

- 1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน
  - มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนมีจำนวน
มากน้อยเพียงไร
- 2) มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
  - จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
  - จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
- 3) มีองค์กรต่างๆในชุมชน
  - จำนวนกลุ่มองค์กรในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ทำให้เกิดปัญหา

- 1) มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน
  - จำนวนไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
- 2) ไม่มีความพอใจในการตั้งกองทุน
  - จำนวนผู้ไม่พอใจในการตัดสินใจเงินกู้

3) ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเข้าหมู่บ้าน - จำนวนผู้ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเข้าหมู่บ้าน
วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1) มีเครือข่ายองค์กรย่อยในชุมชน	- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเสริมกัน
2) มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	- มีหน่วยองค์มาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพดำเนินชีวิต - มีการจัดตั้งแหล่งองค์กรให้ความรู้ในชุมชน
3) มีองค์กรในชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน	- มีการจัดตั้งหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ - มีการจำหน่ายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เชื่อมโยงกับตำบลอื่นๆ

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

ความเข้มแข็งของชุมชน

- ลักษณะค่าบนตัวแปรใน บรร 2

- มีความสามัคคี
- มีความซื่อสัตย์
- ยกย่องคนทำดี
- มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
- มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
- ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น
- มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร
- มีการประชุมรับความคิดเห็นของสมาชิก
- มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
- มีผู้นำที่คุณธรรม ยุติธรรม
- มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชน ในท้องถิ่นที่นักศึกษาวิจัยศึกษา

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

ความเข้มแข็งของชุมชน

- มีทุนที่ยั่งยืน
- ประชาชนมีความสามัคคี
- มีการรวมกลุ่มการประกอบอาชีพ
- ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งและเป็นกลาง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ในการทำวิจัยครั้งนี้ข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แผนที่ตั้งตำบล แผนที่หมู่บ้าน ระบบเครือข่าย การสังเกต แบบรายงานต่างๆ (บรร) ได้แก่

- 1) แบบรายงาน บรร 1 (การเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน บรร 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บรร 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติที่มีต่อกองทุน)
- 4) แบบรายงาน บรร 4 (แบบปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน บรร 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน)
- 6) แบบรายงาน บรร 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน)
- 7) แบบรายงาน บรร 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชน)
- 8) แบบรายงาน บรร 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 9) แบบรายงาน บรร 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 10) แบบรายงาน บรร 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บรร 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 12) แบบรายงาน บรร 12 (แบบการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางในการดำเนินงานทางด้านข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งหมายเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล แต่มุ่งให้เนื้อหาสาระ และข้อเท็จจริงที่รวมมาได้ สำหรับวิธีที่ใช้เก็บข้อมูลและการทำวิจัยประกอบด้วยหลายวิธี ได้แก่

- 1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บรร ต่างๆ
- 2) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- 4) ข้อมูลจาก จ.ป.ฐ. กชช.2 ค

5) เก็บข้อมูลจากแหล่งอื่น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การนำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุป โดยได้กำหนดประเด็นหลักไว้คือ สภาพที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการวิเคราะห์อนาคตของกองทุนเงินล้าน โดยพิจารณาศักยภาพของชุมชน ซึ่งมีประเด็นย่อยดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะทั่วไป สภาพความเป็นอยู่ สาธารณูปโภค
2. สภาพที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - 2.1 ความสามัคคีในชุมชน
  - 2.2 จิตสำนึกร่วมกันของประชาชนในการเป็นเจ้าของกองทุนที่ต้องการร่วมกันบริการ
  - 2.3 กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ทราบถึงนโยบาย วิธีการบริหารจัดการจัดการกองทุน
  - 2.4 ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและบริหารจัดการจัดการกองทุน เริ่มจากการรับรู้ ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ รวมทั้งร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความเจริญ รุ่งเรืองต่อไป
  - 2.5 กำหนดวิธีการแก้ปัญหาเมื่อเกิดการผิดพลาดขึ้น
3. ความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการวิเคราะห์อนาคตของกองทุนเงินล้าน โดยพิจารณาศักยภาพของชุมชน

- 3.1 โครงสร้างขององค์กรบริหารและจัดการในชุมชน
- 3.2 ความสนับสนุนเกื้อกูลกันภายในชุมชน
- 3.3 ความรับผิดชอบของสมาชิกในชุมชน
- 3.4 การศึกษา การเรียนรู้การหาโอกาสเพิ่มเติมของสมาชิกในชุมชน
- 3.5 โครงสร้างพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติของสมาชิกในชุมชน
- 3.6 วัฒนธรรมและค่านิยมความเป็นอยู่จากภายนอกชุมชน
- 3.7 ความเป็นผู้นำของสมาชิกในชุมชน
- 3.8 ความหลากหลายของอาชีพและวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

เนื้อหาบทที่ 4 เป็นการนำเสนอ ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โลกเขวนเก่า หมู่ 4 ต. พันดุง อ. ขามทะเลสอ จ. นครราชสีมา นำเสนอเนื้อหาโดยแบ่ง 4 หัวข้อย่อย ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านโลกเขวนเก่า เดิมตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ห่างจากปัจจุบัน 1 กิโลเมตร ก่อตั้งเมื่อประมาณ ปี พ. ศ. 2372 หรือ 173 ปีที่ผ่านมา โดยนายม่วง และนายกลิ่น สองสามีภรรยาซึ่งย้ายมาจากถิ่นอื่น พื้นที่เดิมประมาณ 25 ไร่ เป็นที่เนินสูง มีน้ำล้อมรอบ และมีทางเข้าเพียงทางเดียว ลักษณะคล้ายกับการเขวนไว้ จึงชื่อเรียกหมู่บ้านว่าบ้านโลกเขวน

ต่อมา ปี พ. ศ. 2584 หรือ 61 ปีที่ผ่านมา นางเปล่ง และนางพูน เดิมสันเทียะ ได้ย้ายมาจากหมู่บ้านเดิม และยังคงอยู่ในปัจจุบัน พร้อมด้วยนางขำ นางน้อย และนางชื่น แซ่สันเทียะ ซึ่งรวมแล้วมีทั้งหมด 3 หลังคาเรือน สาเหตุที่ย้ายมาก็เนื่องจาก พื้นที่เดิมแคบ ขยับขยายก่อสร้างบ้านเรือนได้ยาก

1.2 สภาพปัจจุบัน

ปัจจุบันบ้านโลกเขวนเก่า อยู่ห่างจาก ตัวจังหวัดนครราชสีมา 25 กิโลเมตร ห่างจาก อ. ขามทะเลสอ 18 กิโลเมตร พื้นที่เป็นที่ราบสูง ภูมิอากาศแห้งแล้ง และร้อนชื้น

ทิศเหนือ ติดกับบ้านโคกหมู 3 และบ้านพูนผล หมู่ 9 ต. พันดุง

ทิศใต้ ติดกับบ้านโลกเขวนพัฒนา หมู่ 2 ต. พันดุง

ทิศตะวันออกเฉียงใต้ ติดกับบ้านบึงประเสริฐ บึงตะโก ต. พลกรัง

ทิศตะวันตก ติดกับบ้านโลกเขวนใหม่ หมู่ 2 ต. พันดุง

ทิศตะวันออก ติดกับบ้านหนองสะแกพัฒนาหมู่ 11 ต. พันดุง

1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ชาวบ้านโลกเขวนเก่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำไร่มันสำปะหลัง เป็นอาชีพหลัก และทำนาปีเพื่อใช้ในการบริโภคในครัวเรือน แต่เนื่องจากไม่มีลำน้ำธรรมชาติ จึงอาศัยน้ำฝน

เพียงอย่างเดียวในการทำการเกษตร สภาพภูมิอากาศแห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วง ผลผลิตเสียหาย ขาดทุนทุกราย เกิดการเป็นหนี้สินของการกู้เงิน ธ.ก.ส. และหนี้เงินทุนนอกระบบ เพิ่มมากขึ้น

1.4 สังคมวัฒนธรรม

1.4.1 ระบบเครือญาติ

จากการอพยพมาจากที่เดียวกัน มีการแต่งงานกันภายในหมู่บ้านทำให้เกิดความสัมพันธ์แบบเครือญาติ เป็นญาติโดยเชื้อสาย และโดยการเกี่ยวดอง ซึ่งความสัมพันธ์ทางเครือญาตินี้ทำให้คนในหมู่บ้านมีความสนิทสนมกลมเกลียวกัน รักใคร่ปรองดอง เอื้ออาทร มีความเคารพต่อผู้อาวุโส ปฏิบัติเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกันทั้งหมู่บ้าน

1.4.2 ผู้นำการเมืองการปกครอง

หมู่บ้านโลกเขว่นเก่ามีผู้ใหญ่บ้านในอดีตสู่ปัจจุบันดังนี้

- 1) นายโฮน
- 2) นายพูน
- 3) นายซัน
- 4) นายเส็งยม สิงห์พยัคเดช เป็นผู้ใหญ่บ้าน คนแรกหลังจากย้ายมาจากหมู่บ้านเดิม
- 5) นายเรียง เพลงตันเทียะ เป็นผู้ใหญ่บ้าน เมื่อ ปี พ.ศ. 2524
- 6) นายธงชาติ คาบชูชัย เป็นผู้ใหญ่บ้านเมื่อ ปี พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน

การปกครองของผู้ใหญ่บ้านใช้หลักประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของทุกคน ยึดถือเสียงส่วนใหญ่เป็นสำคัญ มีการประชุมปรึกษาหารือกัน และได้รับข่าวสารต่างๆ ตลอด

นอกจากผู้ใหญ่บ้านยังมีคณะกรรมการ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิก อ.บ.ค. ซึ่งเป็น แกนนำในการพัฒนาหมู่บ้านดังนี้

- ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมี 2 คน คือ
  1. นายซัน เสพันคง
  2. นายจูน เคยตันเทียะ
- สมาชิก อ.บ.ค. 2 คน
  1. นายหวล ขำพันคง
  2. นายเสวียน แชนตันเทียะ
- คณะกรรมการหมู่บ้าน
  1. นายธงชาติ คาบชูชัย
  2. นายจูน เคยตันเทียะ
  3. นายเสวียน แชนตันเทียะ

4. นายปรีชา รัตนธงสาร
5. นายเสงี่ยม เดิมสันเทียะ
6. นายพรมมา สงสันเทียะ
7. นายช้อน เลphantคอง
8. นายหวล จำphantคอง
9. นายรุณ รุกกระโทก
10. นายสมคิด เนียมพลกรัง

1.4 ลักษณะอาชีพ

หมู่บ้านโคกแขวนเก่า มีการประกอบอาชีพดังนี้

- ทำนา 59 ครอบครั้ว
- ค้าขาย 2 ครอบครั้ว
- ทำสวน 48 ครอบครั้ว
- ทำไร่ 45 ครอบครั้ว

ครอบครั้วที่มีที่ดินเป็นของตนเอง

- จำนวน 1 – 5 ไร่ มีจำนวน 6 ครอบครั้ว
- จำนวน 6 - 10 ไร่ มีจำนวน 12 ครอบครั้ว
- จำนวน 11- 20 ไร่ มีจำนวน 27 ครอบครั้ว
- จำนวน 21- 50 ไร่ มีจำนวน 14 ครอบครั้ว

ที่ดินทั้งหมดมีการถือครองกรรมสิทธิ์ในการครองแล้ว

- พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 1,688 ไร่
- แบ่งเป็นที่นา 580 ไร่
- ที่สวน 148 ไร่
- ที่ไร่ 1,000 ไร่

ผลผลิตทั้งหมดบ้านมีดังนี้

1. ทำนา	59 ครอบครั้ว	จำนวน 216 เกวียน (บริโภคเอง)
2. ทำสวนผลไม้	10 ครอบครั้ว	จำนวน 20,000 บาท /ปี
3. ไร้มันสำปะหลัง	45 ครอบครั้ว	จำนวน 147,000 บาท /ปี
4. ไร่ข้าวโพด	25 ครอบครั้ว	จำนวน 756,000 บาท /ปี
5. เลี้ยงหมู	14 ครอบครั้ว	จำนวน 112,000 บาท /ปี
6. เลี้ยงเป็ด ไก่	23 ครอบครั้ว	จำนวน 16,000 บาท /ปี

1.5 วัฒนธรรมประเพณี

ในรอบ 1 ปี มีการทำบุญในหมู่บ้านและประเพณีดังนี้

1) งานทำบุญเทศมหาชาติ จัดทุกเดือนของเดือนมกราคมของทุกปี มีการจัดประดับประดาด้วยต้นกล้วยต้นอ้อย ทางมะพร้าว ในบริเวณวัดให้สวยงาม จัดแต่งธรรมมาศ ปักธงคาถากัมภ์ และร่วมฟังธรรมกันในวันนั้น

2) ประเพณีสงกรานต์ ในวันที่ 13 – 15 เมษายน ของทุกปี ถือเป็นวันพบญาติ ชาวบ้านมีโอกาสอยู่พร้อมหน้าในครอบครัว คนที่ทำงานต่างถิ่นก็จะกลับมาร่วมฉลองสังสรรค์ มีการรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ สรงน้ำพระ รับพรจากพระสงฆ์ เล่นสาดน้ำ เกิดความสนุกสนานสนิทสนมกลมเกลียวกันยิ่งขึ้น

3) ประเพณีตักบาตรเทโว ทำกันในช่วง เดือนกันยายน ของทุกปี ชาวบ้านเตรียมข้าวสารอาหารแห้ง ดอกไม้ รูปเทียน ไปร่วมตักบาตรทำบุญด้วยกันที่วัด มีการถวายสังฆทานร่วมฟังเทศน์ พร้อมกันที่วัด

4) ประเพณีลอยกระทง จัดในวันเพ็ญ เดือนสิบสอง ซึ่งอยู่ในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี มีการทำบุญ ตักบาตร ทำกระทงให้สวยงาม แล้วนำไปลอยที่สระน้ำในหมู่บ้านดอนเย็น

5) วันทำบุญสารท จัดในช่วงประเพณีลอยกระทง ราว ๆ เดือน ธันวาคมของทุกปี มีการห่อขนม กวนกระยาสารท ในแต่ละครัวเรือน แล้วร่วมกันทำบุญที่วัด อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

1.6 โรงเรียนและการศึกษา

เด็ก ๆ ในหมู่บ้านโคกแขวนทั้ง 3 หมู่ ส่วนใหญ่จะเรียนในโรงเรียนประจำหมู่บ้าน คือโรงเรียนบ้านโคกแขวน ซึ่งเป็นโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2482 และต่อมาได้ขยายการศึกษา สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย ในปี พ.ศ. 2535

ปัจจุบันมีครู รวม 11 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

วิชาเอก	วิทยาศาสตร์	จำนวน	2 คน
	ภาษาไทย	จำนวน	2 คน
	บรรณารักษศาสตร์	จำนวน	2 คน
	เกษตรศาสตร์	จำนวน	2 คน
	ศิลปศาสตร์	จำนวน	1 คน
	คณิตศาสตร์	จำนวน	1 คน
	การประถมศึกษา	จำนวน	1 คน

มีนักเรียนทั้งหมด	146 คน
เป็นนักเรียนในระดับประถมศึกษา	106 คน
เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา	40 คน
มีสมาชิกในหมู่บ้านไปศึกษานอกหมู่บ้าน รวม	21 คน ได้แก่
ระดับมัธยมศึกษา	จำนวน 12 คน
นักศึกษาผู้ใหญ่	จำนวน 4 คน
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	จำนวน 5 คน

1.7 สุขภาพอนามัย

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ไม่พบว่าชาวบ้าน โลกแขวนเค่ามีโรคติดต่อใด ๆ และไม่มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือโรคเอดส์ แต่มีผู้ติดยาเสพติด 1 คน และมีผู้พิการ 5 คน

มีการตรวจและให้วัคซีนกับเด็กอายุแรกเกิด - 5 ปี ที่สถานอนามัยโลกแขวน และให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าทุกปี ในช่วงเดือน มีนาคม-เมษายน

สถานอนามัยโลกแขวน อยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร ชาวบ้านส่วนใหญ่จะเข้ารับการรักษาที่นี่เป็นอันดับแรก เนื่องจากใกล้บ้าน สะดวกในการเดินทาง และเป็นสถานพยาบาลที่กำหนดให้รักษาเป็นอันดับแรกในโครงการสุขภาพคีด้วนหน้า (30 บาท รักษาทุกโรค)

1.8 ระบบสาธารณูปโภค

1.8.1 ไฟฟ้า

ชาวบ้านโลกแขวนเค่าไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน

1.8.2 ถนนและการคมนาคม

เมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน ถนนจะเป็นทางเดินเท้าและทางเกวียน ปัจจุบันเป็นทางลูกรัง กว้าง 7 เมตร ยาว 4 กิโลเมตร ถนนเข้าสู่ตัวอำเภอมี 2 สาย ระยะทาง 37 กิโลเมตร และ 25 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางซึ่งต่อกับถนนลูกรังของหมู่บ้าน

การเดินทางจากหมู่บ้านไปยังตัวอำเภอนั้น ไม่มีรถประจำทางและรถรับจ้าง ต้องไปโดยใช้รถส่วนตัว หรือว่าจ้างคนในหมู่บ้านเอง สำหรับการเดินทางไปยังตัวอำเภอเมื่อนั้น มีรถประจำทางผ่าน ทุก ๆ 1 ชั่วโมง

1.8.3 หอกระจายข่าว

หอกระจายข่าวของหมู่บ้านโลกแขวนเค่า มี 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2536 โดยใช้งบประมาณพัฒนาของผู้แทนราษฎร ดันทุนประมาณ 30,000 บาท ใช้ประโยชน์ในการประกาศและแจ้งข่าวสารภายในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านได้รับทราบข่าวสารอย่างทั่วถึงกันทั้งหมู่บ้าน

1.9 ลักษณะประชากร

หมู่บ้านโคกแขวนเก่า มีจำนวนประชากร 427 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.5 กลุ่มอายุส่วนใหญ่ 18 – 50 ปี ซึ่งเป็นวัยทำงาน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของประชากร จำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	228	53.5
- หญิง	199	46.5
2. อายุ		
- 1 วัน 3 ปี เต็ม	12	2.81
- 3 ปี 1 วัน 6 ปี เต็ม	18	4.21
- 6 ปี 1 วัน 12 ปี เต็ม	42	9.83
- 12 ปี 1 วัน 14 ปี เต็ม	14	3.27
- 14 ปี 1 วัน 18 ปี เต็ม	29	6.79
- 18 ปี 1 วัน 50 ปี เต็ม	243	56.9
- 50 ปี 1 วัน 60 ปี เต็ม	26	6.08
- 60 ปี ขึ้นไป	43	4.53

2. ผลการประเมินภาพรวม

2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาล

จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีในหมู่บ้านพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านโคกแขวนเก่า มีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลเป็นอย่างดี และมีทัศนคติที่คัดค้านนโยบายในการจัดตั้งกองทุน

1 ล้านบาท

2. เงิน 1 ล้าน บาท

จากการสัมภาษณ์พบว่าประชาชนในหมู่บ้าน มีความคิดว่า เงิน 1 ล้านบาทที่ได้รับจากการจัดสรรของหมู่บ้าน มีจำนวนเพียงพอในการขอกู้ และใช้จ่ายลงทุนในหมู่บ้าน เนื่องจากสมาชิกมีอยู่น้อย เพราะเป็นหมู่บ้านเล็ก

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษาเอกสารกองทุน และการสัมภาษณ์ ทำให้พบว่า จำนวนคณะกรรมการกองทุนเป็นไปตามที่กำหนด และคณะกรรมการกองทุนได้มาจากการคัดเลือก โดยสมาชิกกองทุนทั้งหมด เป็นผู้ลงคะแนนเสียงอย่างโปร่งใส

4. เงินสะสมอื่นๆ

กองทุนหมู่บ้าน โลกเขวนเก่ามีการเก็บเงินสะสมสมาชิกทุกเดือน ศึกษาได้จากรายรับรายจ่าย บัญชีเงินฝากของกองทุน

5. สมาชิกผู้ขอกู้

สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โลกเขวนทั้งหมดมี 56 ราย กู้เงินในปีแรกนี้ 46 ราย เพื่อนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอู้ สมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือในการจ่ายเงินสะสมทุกๆเดือน และปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนเป็นอย่างดี

2.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้ขอู้กองทุน พบว่า คณะกรรมการพิจารณาให้กู้เงินแก่สมาชิก ตามหลักเกณฑ์ของกองทุนที่ได้กำหนด คือ ให้กู้ตามความจำเป็นในการใช้พิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ และให้กู้ในเวลาที่เหมาะสม ในการลงทุนการประกอบอาชีพ

2. กระบวนการทำบัญชีกองทุน พบว่ากองทุนมีรายการทำบัญชีอย่างสม่ำเสมอ และถูกต้องตามหลักการบัญชี โดยற்றுญิกมีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชี เนื่องจากได้รับการอบรมจากส่วนราชการอย่างดี

3. กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน จากการศึกษาดูเอกสารและการสัมภาษณ์จากกองทุนแบบคำขอู้เงินและทะเบียนสมาชิก ของกองทุนหมู่บ้าน โลกเขวนเก่า รับสมาชิกตามเกณฑ์และระเบียบของกองทุนก็มีการกำหนดรายละเอียดอย่างชัดเจน

4. การส่งเสริมเงินกู้ จากการสัมภาษณ์พบว่า

- มีการแนะนำวิธีทำธุรกิจ จากหน่วยงานราชการ และได้รับการอบรมส่งเสริมอาชีพ พัฒนาฝีมือแรงงาน
- มีการตรวจสอบจากคณะกรรมการกองทุน
- มีการช่วยเหลือตลาด ขายสินค้าที่ผลิตโดยเจ้าหน้าที่ของ อ.บ.ต และพัฒนาชุมชน

2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง

- มีจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 56 ราย

จุดเด่น

- การเก็บข้อมูลจากแบบรายงานต่างๆ นั้นสมาชิกในหมู่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ประเด็นต่างๆ

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีการจัดทำเอกสาร หลักฐานทางการเงิน หลักฐานการกู้ยืม การลงบัญชี งบดุล ไว้เป็นที่เรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน ซึ่งง่ายต่อการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

- การจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล มีสมาชิกผู้เข้าร่วมการจัดเวทีทุกหมู่บ้านในตำบลพินดุง โดยสมาชิกแต่ละหมู่บ้านนั้น ได้นำความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานกองทุน ตลอดจนปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาามาแลกเปลี่ยนกัน

จุดค้อย

เนื่องจากเป็นชุมชนขนาดเล็กและประชากรที่ตรงตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านมีจำนวนน้อยจึงทำให้สมาชิกกองทุนน้อยไปด้วย

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า

- จำนวนผู้ที่กู้ได้ทั้งหมด 46 ราย
- ยอดเงินที่ปล่อยกู้ทั้งหมด 999,500 บาท
- จำนวนทุนสะสมของกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 1,016,520 บาท
- การขยายกิจการของผู้กู้โดย ผู้กู้จะเพิ่มปริมาณการผลิตและสัตว์เลี้ยงให้มากขึ้น
- มีกิจการใหม่เกิดขึ้น 1กิจการ คือการบริการซ่อมรถจักรยานยนต์
- ปัจจุบันยังไม่การรับชำระหนี้คืน เนื่องจากสมาชิกทั้งหมดกู้เป็นรายปี และยังไม่ครบกำหนดชำระหนี้

3) ผลกระทบทางอ้อม พบว่า

สมาชิกกองทุนมีการกู้ยืมเงินจากนายทุนนอกระบบลดลง และชาวบ้านมีความคิดริเริ่มในการประกอบอาชีพใหม่ ๆ มากขึ้น รู้จักการทำบัญชี เพื่อควบคุมรายรับรายจ่ายในการลงทุนอย่างคร่าว ๆ

3. ผลการประเมินผู้กู้แต่ละราย

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

3.1 การประเมินตัวชี้วัด บริบทเฉพาะตัว ของผู้กู้แต่ละราย แยกตามกลุ่มอาชีพดังนี้

1) กลุ่มอาชีพทำไร่มันสำปะหลัง

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินตัวชี้วัด บริบทเฉพาะตัวผู้กู้ กลุ่มอาชีพทำไร่มันสำปะหลัง

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	การศึกษา	หนี้สิน	อาชีพ	รายได้/ปี
1.	นายบุญมา สมสันเทียะ	54/1	ป. 4	40,000	ทำไร่	80,000
2	นางทองใบ เดิมสันเทียะ	48	ป. 4	120,000	รับจ้าง	60,000
3.	นางสำเนา จำพันคง	49/1	ป. 4	150,000	ทำไร่-นา	70,000
4.	น.ส.กมลรัตน์ รุกกระโทก	75	ป. 6	100,000	ทำไร่-นา	24,000
5.	นายพั้ว จำพันคง	84	ป. 4	50,000	ทำไร่-นา	70,000
6.	นางสาวท สอนสำเนียง	62/2	ป. 4	50,000	ทำไร่-นา	60,000
7.	นายกรุด คาบสันเทียะ	69	ป. 4	20,000	ทำไร่-นา	240,000
8.	นางพิภพลึง รุกโทก	69/1	ป. 6	70,000	ทำไร่-นา	60,000
9.	น.ส.นงนันท์ รุกโทก	63/1	ป. 6	100,000	ทำไร่-นา	65,000
10	นางปราณีดี อุลปราท	93	ป. 6	20,000	รับจ้าง	100,000
11.	นายสุวัน ชีพันคง	85	ป. 4	10,000	รับจ้าง	80,000
12.	น.ส. จิตรา ขอนสันเทียะ	69/2	ป. 6	50,000	ทำไร่-นา	50,000
13.	นายต๊อก หอมสันเทียะ	77	ป. 4	-	ทำไร่-นา	60,000
14.	นายสนธิ แยมกลีบ	54	ป. 4	20,000	ทำไร่-นา	50,000
15.	นางหนูแดง โป่งสันเทียะ	56	ป. 4	50,000	ทำไร่-นา	50,000
16.	นางเลาะ น้อยนาก	43	ป. 4	60,000	ทำไร่-นา	60,000
17.	นายธงชาติ คาบชูชัย	89	ม. 3	70,000	รับจ้าง	50,000
18.	น.ส.สุเทพ เพลงสันเทียะ	46	ม. 3	50,000	ทำไร่-นา	80,000
19	นางนวลจันทร์ แยมกลีบ	52	ม. 3	20,000	ทำไร่-นา	90,000
20.	นางต่าง ศรีอภัย	57/2	ป. 6	20,000	ทำไร่-นา	240,000
21.	นางสำเนียง แชนสันเทียะ	61/1	ม. 3	30,000	ทำไร่-นา	80,000
22.	นายเลิศ เพลงสันเทียะ	1	ป. 4	20,000	ทำไร่-นา	50,000
23.	นางจันทิมา ประวันเนย์	51	ป. 6	20,000	ทำไร่-นา	45,000
24.	นางรวม ผงสันเทียะ	83	ป. 4	70,000	รับจ้าง	50,000
25.	นาย สมคิด เนียมพลกรัง	47	ป. 4	50,000	ทำไร่-นา	60,000

2) กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินตัวชี้วัด บริบทเฉพาะตัว ของผู้ในกลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	การศึกษา	หนี้สิน	อาชีพ	รายได้/ปี
1.	นายพรมมา สมสันเทียะ	76	ป. 4	30,000	ทำไร่	90,000
2	นายชาติชาย ถึงหยักเคศ	58	ป.ตรี	20,000	รับจ้าง	120,000
3.	นางเสงี่ยม เดิมขุนทด	88	ป. 4	30,000	ไร่-นา	70,000
4.	นางชม เพลงสันเทียะ	44	ป. 4	20,000	ไร่-นา	80,000
5.	นางป๊อง แวตสันเทียะ	81	ป. 4	50,000	ไร่-นา	50,000
6.	นายชัน เลพันดุง	26	ป. 4	20,000	ไร่-นา	65,000
7.	นายประสิทธิ์ เลพันดุง	86	ป. 4	20,000	ไร่-นา	72,000
8.	นาละไม ศรีอภัย	3	ป. 4	20,000	ไร่-นา	70,000
9.	นางบุญเรือน ค่างสันเทียะ	49/2	ป. 4	50,000	ไร่-นา	95,000
10.	นางถวัลย์ เหลือกกลาง	91	ป. 6	30,000	รับจ้าง	20,000
11.	นางหนู ถึงหยักเคศ	57	ป. 4	50,000	รับจ้าง	80,000
12.	น.ส.อุษา ศรีอภัย	92	ป. 4	20,000	ไร่-นา	50,000
13.	นายสุข คงสันเทียะ	61/1	ป. 6	20,000	ไร่-นา	60,000
14.	นายสัง เลโรสง	82	ป. 4	105,000	ไร่-นา	50,000

3) กลุ่มอาชีพค้าขาย

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินบริบทเฉพาะตัว ของผู้ในกลุ่มอาชีพค้าขาย

ที่	ชื่อ-สกุล	บ้านเลขที่	การศึกษา	หนี้สิน	อาชีพ	รายได้/ปี
1.	นางทววย รุกกระโทก	76	ป. 4	50,000	ค้าขาย	120,000
2	นางแดง คาสันเทียะ	58	ป. 4	100,000	รับจ้าง	200,000
3.	นายเป่ง พากขุนทด	88	ป. 4	45,000	ค้าขาย	90,000
4.	นางแสง คอบสันเทียะ	44	ป. 4	50,000	ค้าขาย	80,000
5.	นางจาทุพันธ์ เลพันดุง	81	ป. 6	40,000	ค้าขาย	70,000

4) กลุ่มบริการ

ตารางที่ 6 แสดงการประเมินตัวชี้วัด บริบทเฉพาะตัวของผู้กู้ กลุ่มบริการ

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	การศึกษา	หนี้สิน	อาชีพ	รายได้/ปี
1.	นายพุ่ม เคสันเทียะ	66/1	ป. 4	40,000	ทำไร่	80,000
2	นางสังเวียน ศรีอภัย	56/2	ป. 4	70,000	ทำนา	100,000

3.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ของหน่วยระบบ A

1) กลุ่มอาชีพ ทำไร่มันสำปะหลัง

ตารางที่ 7 แสดงผลการประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของผู้กู้ กลุ่มอาชีพทำไร่มันสำปะหลัง

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	เงินที่กู้ได้	เงินอื่นๆ	สถานที่	วัตถุประสงค์ที่ซื้อเพิ่ม
1.	นายบุญมา สมสันเทียะ	20,000	10,000	ที่ดินตัวเอง	ซื้อพันธุ์มัน
2	นางทองใบ เคิมสันเทียะ	20,000	-	"	"
3.	นางสำเนา ขำพันคง	20,000	-	"	ซื้อปุ๋ยคอก
5.	นายหวั ขำพันคง	5,000	20,000	"	"
6.	นางสาวท สอนสำเนียง	20,000	-	เช่า	"
7.	นายกรุด คาบสันเทียะ	20,000	10,000	ที่ดินตัวเอง	"
8.	นางพิภพสิ่ง รุกกระโทก	20,000	-	"	"
9.	น.ส.นงนันท รุกกระโทก	20,000	-	เช่า	"
10.	นางปราณีดี อุนปราท	20,000	-	ที่ดินตัวเอง	"
11.	นายสุวัน ธีพันคง	10,000	-	"	ซื้อปุ๋ยคอก/เคมี
12.	น.ส. จิตรา ขอนสันเทียะ	20,000	-	"	"
13.	นายด็อก หอมสันเทียะ	20,000	-	"	"
14.	นายสนิท แอ้มกลีบ	10,000	-	"	"
15.	นางหนูแดง โป่งสันเทียะ	50,000	-	"	"
16.	นางเลาะ น้อยนาก	20,000	-	"	"
17.	นายธงชาติ คาบชูชัย	20,000	-	"	"
18.	น.ส.สุเทพ เพลงสันเทียะ	20,000	-	"	"
19	นางนวลจันทร์ แอ้มกลีบ	20,000	-	"	ซื้อปุ๋ยคอก
20.	นางด่าง ศรีอภัย	20,000	-	"	ซื้อปุ๋ยเคมี

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	เงินที่กู้ได้	เงินอื่นๆ	สถานที่	วัตถุประสงค์
21.	นางสำเนียง แสนสันเทียะ	20,000	-	ที่ดินของตน	ซื้อปุ๋ยคอก
22.	นายเลิศ เพลงสันเทียะ	20,000	20,000	"	"
23.	นางจันทิมา ประวันเนย์	10,000	-	"	"
24.	นางรวม ผงสันเทียะ	20,000	-	"	"
25.	นาย สมคิด เนียมพลกรัง	20,000	-	"	ซื้อปุ๋ยเคมี

3) กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ 8 แสดงผลการประเมินตัวชี้วัด ปัจจัยนำเข้าของผู้กู้ อาชีพเลี้ยงสัตว์

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	เงินที่กู้ได้	เงินอื่นๆ	สถานที่	วัตถุประสงค์
1.	นายพรมมา สมสันเทียะ	20,000	10,000	บริเวณบ้าน	หญ้าธรรมชาติ
2.	นายชาติชาย สิงห์พยัคเดช	20,000	-	"	อาหารสุกร
3.	นางเสงี่ยม เต็มขุนทด	30,000	10,000	"	"
4.	นางชม เพลงสันเทียะ	20,000	-	"	"
5.	นางป้อง แวสันเทียะ	20,000	-	"	ข้าวเปลือก
6.	นายชั้น เลพันธ์	20,000	-	"	"
7.	นายประคิมฐ์ เลพันธ์	20,000	20,000	"	หญ้าธรรมชาติ
8.	นาละไม ศรีอภัย	20,000	-	"	"
9.	นางบุญเรือง คำงสันเทียะ	20,000	-	"	เศษอาหาร
10.	นางสำลี เหลือกกลาง	20,000	-	"	"
11.	นางหนู สิงห์พยัคเดช	20,000	-	"	ข้าวเปลือก
12.	น.ส.สุษา ศรีอภัย	20,000	-	"	"
13.	นายสุข คำงสันเทียะ	20,000	-	"	"
14.	นายสังข์ เลไรสง	20,000	-	"	หญ้าธรรมชาติ

4) กลุ่มอาชีพค้าขาย

ตารางที่ 9 แสดงผลการประเมินตัวชี้วัด ปัจจัยนำเข้าของผู้กลุ่มอาชีพค้าขาย

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	เงินที่กู้ได้	เงินอื่นๆ	สถานที่	วัตถุประสงค์
1.	นางทววย รุกกระโทก	30,000	-	บ้านตนเอง	ของแห้ง
2.	นางแดง คาสันเทียะ	50,000	-	”	ของชำ
3.	นายเบ่ง พาชุนทด	50,000	30,000	เช่าตลาด	ตลาดผลไม้
4.	นางแดง คาสันเทียะ	20,000	30,000	”	ของชำ
5.	นางจางุพันธ์ เลทันลุง	20,000	40,000	บ้านตนเอง	ของแห้ง

5) กลุ่มอาชีพบริการ

ตารางที่ 10 แสดงผลการประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของผู้กลุ่มอาชีพบริการ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	เงินที่กู้ได้	เงินอื่นๆ	สถานที่	วัตถุประสงค์
1.	นายหุ่ม เคสันเทียะ	20,000	30,000	บริเวณบ้าน	อุปกรณ์ช่าง
2.	นางตั้งเวียน ศรีอภัย	50,000	20,000	”	”

3.3 ผลการประเมินกระบวนการ

3.3.1 การทำกิจการที่ถูกต้องวิธี

ชาวบ้านโคกแขวนเก่าส่วนใหญ่ กู้เงินกองทุนมาเพื่อประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งคนมีประสบการณ์อยู่แล้ว อีกทั้งได้รับความร่วมมือ ในการให้การอบรมเพิ่มเติมจากส่วนราชการ ทำให้ชาวบ้านมีแนวทางในการดำเนินกิจกรรมที่ถูกต้องวิธี

3.3.2 การหาตลาด

ผู้กู้ส่วนใหญ่ มีตลาดที่รองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่แล้ว ซึ่งได้แก่ โรงงานแปรรูปมันสำปะหลัง จำนวน 3-4 แห่ง ในเขตอำเภอขามทะเลสอ และอำเภอเมือง

ส่วนตลาดของผู้กู้เงินเพื่อการค้าขายและการบริการ ก็คือ ประชาชนในหมู่บ้านโคกแขวนเก่า และหมู่บ้านใกล้เคียง

3.3.3 การทำบัญชี

การทำบัญชีของผู้กู้แต่ละราย ไม่ได้ทำอย่างเป็นระบบ เนื่องจาก ผู้กู้ยังไม่มีความรู้ในการทำและไม่ถนัดในการเขียนหนังสือ จึงมีเพียงการจดบันทึกอย่างคร่าว ๆ เกี่ยวกับการลงทุนและผลตอบแทนที่ได้รับ

3.4 ผลการประเมินผลผลิตผู้กู้แต่ละรายพบว่า

1) ผลโดยตรง

ผู้กู้ทุกรายได้รับการลงทุนเป็นตัวแทนทุกราย

2) ผลกระทบโดยตรงได้แก่

ผู้กู้ในอาชีพบริการ ค้าขาย ได้ขยายกิจการ
กลุ่มเลี้ยงสัตว์ได้รับการฝึกอบรมในการพัฒนาอาชีพ

3) ผลกระทบทางอ้อมได้แก่

มีการพึ่งพาตนเอง โดยการประกอบอาชีพ และดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองของคน

ในชุมชน

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า

- 1) มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้านบาท
- 2) ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกองทุนมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ

กองทุนมาให้ความรู้ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติระดับอำเภอ
บัณฑิตกองทุน องค์กรของประชารัฐ

3) ประชาชนหมู่บ้านมีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้านและให้ความร่วมมือในการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านด้วยดี

4.1.2 ระบบการบริหารกองทุน พบว่า

1) มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 15 คน ชาย 8 คน หญิง 7 คน

2) มีการร่วมกันสร้างระเบียบการบริหารกองทุนบ้านโคกเขวนเก่า ตามระเบียบ โดยมี ระเบียบกองทุนหมู่บ้านระเบียบการเป็นสมาชิก และระเบียบการขอกู้เงิน ระเบียบการคิดดอกเบี้ย

3) มีการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนดังนี้

- มีการประชุมทุก ๆ เดือน

- มีการรับสมาชิกกองทุนบ้าน
- มีการรับเงินค่าหุ้น และจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า

1) ประชาชนในหมู่บ้านได้รับความรู้เรื่องการพึ่งพาตนเองเศรษฐกิจพอเพียงและ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับอำเภอ องค์การประจํารัฐ และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

2) คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการ

เศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน

3) มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงการพึ่งตนเองมาใช้ปฏิบัติในการประกอบ

อาชีพของผู้กั

4.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

1) สมาชิกกองทุนบ้านมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้อง

ช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าสมาชิกผู้กู้รายใดไม่ชำระเงินกู้คืนสมาชิกและคณะกรรมการ ต้องร่วมมือกันจัดการกันเอง ไม่รอให้รัฐบาลช่วยในการเรียกเก็บเงินกู้คืน ซึ่งข้อกำหนดหรือ ข้อบังคับมีบท โทษทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การเรียกเงินคืน ชะลอการให้กู้ในงวดต่อไป

2) สมาชิกผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึง

การบริโภคเองและตลาดที่แน่นอน

4.1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า

1) สมาชิกในหมู่บ้าน มีส่วนใหญ่อยู่นในวัยทำงาน คือช่วงอายุ 18 – 50 ปี มี

อาชีพหลัก คือ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสุกรรับจ้าง โดยมีสภาพภูมิอากาศและสภาพของดินที่ เหมาะสมในการประกอบอาชีพ

2) สมาชิกในหมู่บ้านมีความเคารพนับถือในผู้สูงอายุ และมีความศรัทธาในพระ

พุทธศาสนา ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต และมีวัฒนธรรมประเพณีซึ่งทำให้เกิดการทำกิจกรรม ร่วมกัน สนับสนุนกลมเกลียวกันยิ่งขึ้น

3) ประชาชนในหมู่บ้านมีการดำเนินชีวิตสามารถเลี้ยงชีพพึ่งพาตนเองได้

ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

- ผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน

ครัวเรือนทั้งหมด

- รวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตภายในหมู่บ้าน

- รวมกลุ่มสร้างงานเพื่อเป็นอาชีพและเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

- เกิดความสามัคคีกัน ในหมู่บ้านรวมถึงการบริหารกองทุนในหมู่บ้าน

การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้

- 1) มีการตั้งกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเสริม ได้แก่ กลุ่มค้าขาย กลุ่มสุกร และกลุ่มปลูกพืชฤดูแล้ง
- 2) มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน ซึ่งดำเนินการโดยบัณฑิตกองทุน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการประกอบอาชีพตลอดจนปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ความเข้มแข็งของชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

มีดังนี้

- 1) มีความสามัคคี
- 2) มีความซื่อสัตย์
- 3) ยกย่องคนทำดี
- 4) มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 5) มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
- 6) มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
- 7) ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น
- 8) มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร
- 9) มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก
- 10) มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
- 11) มีผู้นำที่คุณธรรม ยุติธรรม
- 12) มีแผนงานชุมชน โดยสมาชิก

ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่คณะของประชาชนในท้องถิ่น จากการเก็บรวบรวม

ข้อมูล บร.2 พบว่า

- 1) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อยตามลำดับดังนี้
  - 1.1) ชุมชนยกย่องคนทำความดี
  - 1.2) สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
  - 1.3) ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก
  - 1.4) สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี
  - 1.5) สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์
- 2) สมาชิกในชุมชนยกย่องคนทำความดี โดยการให้ความเคารพนับถือเป็นตัวอย่าง

ที่ดีแก่คนในชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปราย ผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้าน โคกแขวน
เก่าหมู่ 4 ตำบล พันดุง อำเภอ ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมาสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการประเมินโครงการ

1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1.1.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

- ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ
สวัสดิภาพของสมาชิก
- ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหา
ของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตน และมีการสร้างเศรษฐกิจพอเพียง
- เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน

กับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกันด้วย

- ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.1.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย
ดังกล่าวมีอะไรบ้าง

1.1.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการ
เรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงในระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับ
ประเทศ

1.1.4 เพื่อให้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในชุมชนในทัศนะคติของประชาชนตามตัวชี้วัดที่กอง
ทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด (ใช้ พร 2)

1.2 วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่น
3. ใช้ชีพชีพอโมเดลในการวิเคราะห์ข้อมูลกองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับตัวแปรที่ทำเก็บข้อมูล

4. เก็บรวบรวมข้อมูล
5. เขียนสารนิพนธ์

1.3 ผลการดำเนินการ

1.3.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ซึ่งประเมินจากปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของหน่วยระบบ A พบว่า

- 1) ในด้านปัจจัยนำเข้า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โลกแขวนเก่า หมู่ 4 มีความพึงพอใจในการรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท ตามนโยบายของรัฐบาลมาหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ความจำเป็นเร่งด่วน โดยผู้กู้ต้องทำสัญญาผู้เป็นหนังสือ และเสียดอกเบี้ยเป็นอัตราร้อยละ 6 บาท / ปี
- 2) ด้านกระบวนการ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ มีการจัดทำบัญชีและงบดุลของกองทุนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีการสรุปการดำเนินงานประจำเดือน
- 3) ด้านผลผลิต การหมุนเวียนให้กู้ภายในกลุ่มสมาชิก จะเห็นได้จากยอดเงินให้กู้จำนวนผู้กู้ และเงินสะสมของแต่ละเดือนมีการเปลี่ยนแปลงเป็นระยะๆ

1.3.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานกิจของผู้กู้แต่ละราย ซึ่งผู้กู้ล้วนมีประสบการณ์ในการดำเนินงานกิจการของตน เนื่องจากการประกอบอาชีพนั้นๆมาก่อนแล้วไม่ว่าเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริม

การประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ด้านปัจจัยนำเข้า เงินที่กู้มาได้เป็นจำนวน ไม่มากตามที่ต้องการ แต่ก็สามารถนำมาพัฒนาอาชีพ เสริมรายได้ ลดรายจ่ายภายในครอบครัวได้
- 2) กระบวนการ ผู้กู้แต่ละรายมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ สามารถดำเนินกิจการได้ถูกวิธี ตลอดจนแหล่งที่มีวัตถุดิบ และตลาดรองรับ
- 3) ด้านผลผลิต เงินที่สมาชิกผู้ไปดำเนินการนั้น สามารถสร้างผลผลิตที่นำมาใช้ประโยชน์ในครอบครัวและชุมชน ตลอดจนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดเคียง

2. อภิปรายผล

2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน โลกแขวนเก่าหมู่ 4 บรรลุ ทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ที่ 1 การเกิดกองทุน หมู่บ้านโลกแฉวนเก่าหมู่ 4 เกิดจากการร่วมมือของคนในชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 2 การมีระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้าน โลกแฉวนเก่า หมู่ 4 มีการจัดสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์ที่ 3 มีการเรียนรู้การพึ่งพาตนเองของกองทุนหมู่บ้านมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ แต่ก็ยังไม่ถึงขั้นพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชน

วัตถุประสงค์ที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่ม เลี้ยงสัตว์ (เลี้ยงหมู) กลุ่มการเกษตร กลุ่มค้าขาย (ร้านค้าภายในหมู่บ้าน)

วัตถุประสงค์ที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ ความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พึ่งพาอาศัยกันได้

2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวก และ ด้านลบ

2.2.1 ปัจจัยด้านบวก

- 1) ผู้มีประสบการณ์ในชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันช่วยเหลือเกื้อหนุนกันเป็นอย่างดี
- 2) สมาชิกมีความคิดสร้างสรรค์ มีเจตนคติดีต่อกองทุนหมู่บ้าน การดำเนินกิจการกองทุน

2.2.2 ปัจจัยด้านลบ

คนในชุมชนยังมีหนี้สินนอกระบบอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตในระยะอันสั้น

2.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามของผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยในชุมชน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบการ องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินกิจการตามโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายภายนอกชุมชนอีกทั้งสารนิพนธ์ฉบับนี้ก็เป็นเครือข่ายในการเรียนรู้ของหน่วยอื่นๆ ต่อไป

2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านมีการนำหลักการพึ่งพาตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มีกระบวนการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการที่มี ประสิทธิภาพ และการอยู่ร่วมกันใน ชุมชนอย่างสันติสุข

2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ

2.5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกผู้กู้ไปดำเนินการ มีรายได้เพิ่มขึ้นระดับหนึ่ง และสามารถนำเงินส่งกองทุนหมู่บ้านทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย

2.5.2 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

วิถีชีวิตของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิดความสันติสุขในชุมชน

3. ข้อเสนอแนะ

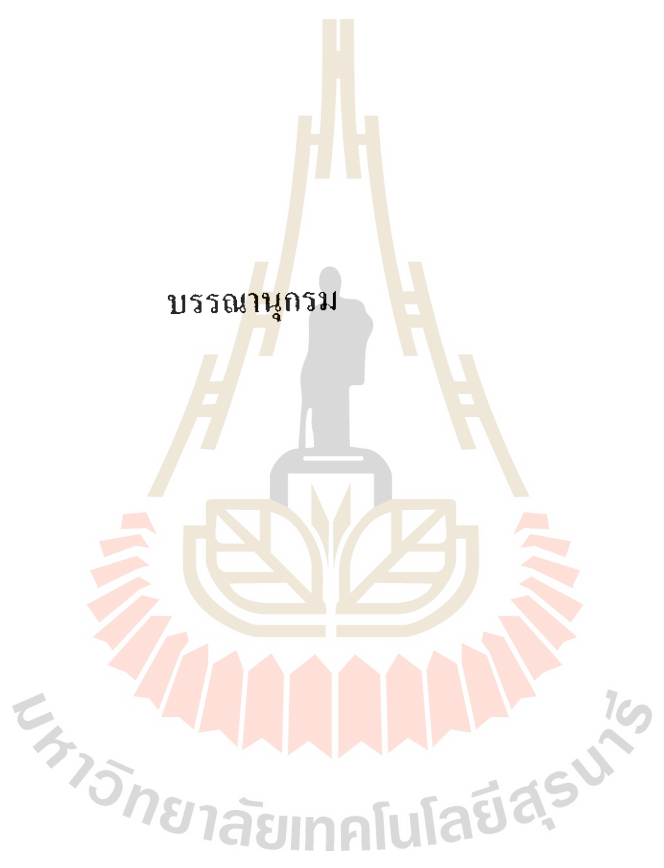
3.1 ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การส่งคืนเงินทั้งดอกและต้น จาก 1 ปี ให้ เป็น 2 ปี เพื่อสมาชิกจะมีระยะเวลาในการดำเนินการและได้ผลกำไรจากการดำเนินการในระยะเวลาอันควร

3.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

3.2.1 มีการกระตุ้นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้เล็งเห็นความสำคัญของกองทุนหมู่บ้านเพื่อประชาชน ทำหน้าที่บริหารกองทุนอย่างเต็มกำลังเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรศึกษาระเบียบข้อบังคับของกองทุนให้เข้าใจตรงกันและสามารถให้คำปรึกษาแก่สมาชิกกองทุนได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ

3.2.2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรเข้มงวดในการทวงหนี้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านอย่างจริงจังสำหรับผู้ที่ไม่ยอมชำระหนี้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). **คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544**. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (ม.ป.ป.). **คู่มือการพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพันทองพัฒนา. (2544). **ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพันทองพัฒนา**. นครราชสีมา
- มาตรฐานการศึกษา, สำนัก. กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **ชุดวิชาสารนิพนธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : เอส อาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- มาตรฐานการศึกษา, สำนัก. กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : เอส อาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ฝ่ายวิชาการ. (2544). **คู่มือนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ**. นครราชสีมา.
- วราพร รัชชศิริ, 2544. **การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน บ้านมะเกลือ ต.พะวงด อ.ขามสะแกแสง จ.นครราชสีมา**. นครราชสีมา